

בבא בתרא קטו-ב

עניין: טענת הצדוקין

תפארת ישראל למהר"ל פרק נז
אמר יהודה בן בצלאל זכרוננו [לברכה]
לחיי העולם הבא¹, הדבר אשר נבוכו בו
הרבה מבני אדם, הוא מה שלא נזכר
בתורה עולם הבא, אשר הוא העיקר,
שהיה ראוי שיהיה נזכר במה שהוא תכלית
האחרון². ואם לא כן, חס ושלום הנה

כלי יקר פרשת בחוקתי ויקרא כו, יב
(יב) והתהלכתי בתוכם. פירש רש"י אטייל עמכם
בגן עדן כו'. דעתו לסלק מעל תורתנו הקדושה
כל טוען ומערער האומר יש לי מקום ללון ולומר
מאחר שלא נזכר בתורה עיקר השכר לנשמה, אם כן
ודאי אין כח במצות אלו להנחיל עושיהם השכר
הנפשי לעולם הבא, ותכלית עשייתם אינו כי אם לקבל
השכר בעולם הזה האחוז בחבלי בוז. וכבר נתעוררו
על ספק זה שלמים וכן רבים, ובאו בהיתר ספק זה
שבעה דעות, זכרם מהר"א בחבורו והאריך בהם,
ואני באתי לקצר בכל היכולת ולסדרם פה כדי להסתים
פי דוברי עתק על תורתנו הקדושה:

לשם ספר הקדוש שער ו' פ"ט
פרק ט' ואחר כל הדברים הללו הנה יוצן לנו עוד
ענין אחד נעלם מה שנתחבטו בזה
כמה קדושי עליין והוא מה שלא נזכר בתורה מפורש
מאומה מכל עניני דימות המשיח וחיי העולם הבא. וע'
בספר כלי יקר צפ' בחקותי בפסוק והתהלכתי בתוכם
שמציא שם מדברי גדולי עולם ו' תירוצים על זה ע"ש
אמנם אחרון חביב מה שכתב בזה השל"ה בהקדמת
תולדות אדם צבית אחרון ע"ש דברי פי חכם חן ושפתיים
ישק. אך סוד הענין בזה הוא ע"פ מה שאמרנו. כי הרי
כל התורה כולה לפי גילוייה ולבושה שהיא עתה לפנינו
(ע' ז"ה"ק בהעלותך קנ"ב א' וזהר חדש פ' כי תבא)
הרי אינו מצטייח שום טובה ושום שכר אלא רק לעושה
ולשומריה לחוקרה ולדורשה ולמי שעומד נאמן בקיומה.
וכל גילוייה הוא שנידון כ"ל לפי מעשיו והכל בנושף והכל
בדין. אמנם החקיה העתידה לכל חמדת ישראל שהם
כל היעודים אחרונים דימות המשיח וחיי העוה"ב הנה
הם תלויים באמת רק בצדקת ולא בזכות והוא ברית אבות
וישראל. והברית לא תופר לעולם. וכן אומר רבינו חס

אמת ליעקב (רבי יעקב קמינצקי)

כחלק עם האחיין. ולבאר דברי הרשב"ם נראה דבאמת נחלקו
כאן הצדוקים לפי דעתם המוטעת שכפרו בהשאת הנפש
וא"כ ל"ש לדידהו דין משמוש. ונמצא לפי שיטתם הכוזבת
הוכרחו לומר הא דירושין יורשי המת לאו מטעם מת יורש
בקבר ומוריש להם אלא מטעם קורבת עצמם, נמצא דבת
הבן יורשת רק מפני שהיא קרובתו של הזקן, ולפיכך באו
מטעם ק"ו דאין יתכן שהבת של בנו שכל קרובתה אינה
באה אלא מטעם שהיא בת בנו תקדם בתו שהיא באה מכחו,
וא"כ הוכיח להם שפיר שהרי מצינו שבן הבן יורש במקום
בנים, ואי נימא דמטעם קורבת עצמו הוא יורש א"כ הבנות
קרובים יותר לאב מבן הבן לזקן, ואעפ"כ היה אותו מפטפט
דילמא הא דאמרינן דבני בנים הרי הן כבנים הוו כבנים
ממש, עד שהוכיח מהא שבת הבן יורשת במקום בנים ומוזה
מוכרח דמטעם משמוש הוא, וניחא שפיר מה שקבעו אותו
היום ליו"ט דמזה נדחתה שיטתם הכוזבת, ודו"ק.

בית ישי דרשות סי' כג הערה ה'
ונראה, דמאיך גיסא היה ריח מביטול יצרא דע"ז,
שנתאפשר לגלות בפומבי סודות העוה"ב והשאת הנפש ותחיה"מ
שהעלימתן תורה כדי לשרש ע"ז מישאל. והיו נמסרין ביחוד
לחכמים וכהני ה' במקדש. וכמו שאמר אסף (תהלים ע"ג) עד
אבא אל מקדשי אל אבינה לאחריהם (והרמב"ן בשער הגמול
נודק בפירוש התיבות מקדשי אל ע"ש, ולדברינו הפירוש
פשוט, שהגיע אל ביהמ"ק ושם נודע לו הסודות האלה).